

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра психологічного консультування і психотерапії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної
роботи

20__ р.

Робоча програма навчальної дисципліни
Особистість та міжособистісна взаємодія
Міжфакультетська дисципліна

2019/2020 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету психології

«21» серпня 2019 року, протокол № 7

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Федосєєв В.А., к.мед.н., доцент, доцент кафедри психологічного консультування і психотерапії

Програму схвалено на засіданні кафедри психологічного консультування і психотерапії

Протокол від «31» травня 2019 року, протокол № 8

Завідувач кафедри психологічного консультування і психотерапії

Кочарян О.С.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією факультету психології

Протокол від «14» серпня 2019 року, протокол № 6

Голова методичної комісії факультету психології

Гімасва Ю.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Додаток до робочої програми навчальної дисципліни

Особистість і міжособистісна взаємодія (міжфакультетська дисципліна)

Дію робочої програми продовжено на 2020-2021 н.р.

Заступник декана факультету психології з навчальної роботи

« 23 » червня 2020 р. Олена НЕВОСІННА
(підпис)

Голова методичної комісії факультету психології

« ____ » _____ 2020 р. Юлія ГІМАЄВА
(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Особистість та міжособистісна взаємодія” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (міжфакультетська дисципліна).

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – надати уявлення щодо основних психологічних теорій особистості, міжособистісної взаємодії та їх практичного застосування в професійному та особистому житті.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- розглянути основні терміни і поняття психології особистості;
- надати загальну характеристику структурі особистості;
- вивчити уявлення про основні концепції особистості у закордонних та вітчизняних теоріях;
- вивчити соціальні аспекти функціонування особистості та міжособистісної взаємодії у психологічному просторі.

1.3. Кількість кредитів - 3 (денна форма навчання)

1.4. Загальна кількість годин - **90** (денна форма навчання)

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
за вибором	
Денна форма навчання	Денна форма навчання
Рік підготовки	
2-й, 3-й	2-й, 3-й
Семестр	
3-й, 5-й	4-й, 6-й
Лекції	
32 год.	28 год.
Практичні заняття	
год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
58 год.	62 год.
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання

1. Знати методологічні принципи психології особистості.
2. Вивчити предмет, принципи, основні проблеми психології особистості.
3. Вивчити методи дослідження, що застосовуються в психології особистості.
4. Знати поняття про проєктивні тести.
5. Вивчити теорії особистості.
6. Ознайомитись з психоаналізом і його послідовниками та гуманістичною психологією.
7. Вивчити теорії навчання в психології особистості.
8. Вивчити емоційне життя особистості.
9. Вивчити захисну та соволодаючу поведінку.

10. Вивчити життєвий шлях особистості
11. Вивчити вольову регуляцію особистості
12. Вивчити структуру характеру та рівні організації особистості.
13. Вивчити типи міжособистісної взаємодії.
14. Визначити засоби корекції міжособистісних стосунків.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1: 1. Особистість як предмет психологічної науки

1.1 Особистість в системі сучасного наукового знання

- 1 Проблема особистості в системі сучасного наукового знання
- 2 Різні підходи до розуміння особистості в психології
- 3 Проблема співвідношення понять «індивід», «індивідуальність», «особистість»

1.2 Структура особистості

- 1 Структурний і системно-структурний підходи до дослідження особистості
- 2 Темперамент: визначення та сфери прояву
- 3 Співвідношення темпераменту і характеру
- 4 Здібності особистості
- 5 Спрямованість особистості

1.3 Життєвий шлях особистості

- 1 Життєвий шлях особистості як простір розвитку особистості
- 2 Активність особистості
- 3 Способи особистісної поведінки

1.4 Я-концепція

- 1 Самосвідомість особистості і його компоненти
- 2 Поняття Я – концепції
- 3 Я - концепція в різних психологічних теоріях

1.5 Розвиток особистості

- 1 Критерії сформованості і процес формування особистості
- 2 Свобода особистості
- 3 Рушійні сили розвитку особистості в різних концепціях
- 4 Принцип саморозвитку особистості в вітчизняних теоріях

Розділ 2: Теорії міжособистісної взаємодії

2.1 Психодинамічний напрямок

- 1 Психодинамічна теорія особистості З. Фрейда
- 2 Аналітична психологія К. Г. Юнга
- 3 Індивідуальна психологія А. Адлера

2.2 Теорії особистості в еґо-психології

- 1 Еґо-теорія особистості Е. Еріксона
- 2 Соціокультурна теорія особистості К. Хорні

2.3 Біхевіоральний напрямок

- 1 Основні положення біхевіорального напрямку
- 2 Реформа біхевіоризму Б. Ф. Скіннер
- 3 Теорія особистості з позиції схеми «стимул - реакція» (К. Халл)
- 4 Навчання моделюванням (А. Бандура)

2.4 Когнітивістські теорії особистості

- 1 Теорія особистісних конструктів Дж. Келлі
- 2 Теорія поля Курта Левіна

2.5 Диспозиціональний напрямок

- 1 Диспозиціональна теорія особистості Г. Олпорта
- 2 Факторна теорія особистості Х. Айзенка

- 3 Факторна теорія рис Р. Кеттела
 4 «Велика п'ятірка чинників» як спосіб опису особистості
 2.6 Гуманістичний і феноменологічний підходи
 1 Гуманістична теорія особистості А. Маслоу
 2 Феноменологічна теорія особистості К. Роджерса
 3 Гуманістична теорія особистості Е. Фромма
 2.7 Теорії особистості в екзистенціальній психології
 1 Dasein-аналіз Л. Бінсвангера і М. Босса
 2 Відчуженість і доля як підстави існування
 2.8 Теорії особистості у вітчизняній психології
 1 Теорія особистості А. Ф. Лазурського
 2 Теорія особистості В. Н. Мясичева
 3 Теорія особистості К. К. Платонова
 4 Теорія особистості А. Н. Леонтєва
 5 Теорія особистості С. Л. Рубінштейна
 6 Вчення Б. Г. Ананьєва про людину

3. Структура навчальної дисципліни

Назвирозділів	Кількість годин											
	денна форма 3, 5-й семестри						денна форма 4, 6-й семестри					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с.р.	л		п	лаб.	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1: 1. Особистість як предмет психологічної науки												
Разом за розділом 1	44	16				28	44	14				30
Розділ 2: Міжособистісна взаємодія												
Разом за розділом 2	36	16				20	36	14				22
Підготовка до заліку	10					10	10					10
Усього годин	90	32				58	90	28				62

4. Теми практичних занять

Не передбачено навчальним планом.

5. Завдання для самостійної роботи

Денна форма

№ з/п	Зміст самостійної роботи	Кількість Годин 1-й семестр	Кількість Годин 2-й семестр
1	Розділ 1: 1. Особистість як предмет психологічної науки. Передбачено проведення практичної роботи «Дослідження акцентуацій характеру».	28	30
2	Розділ 2: Міжособистісна взаємодія Передбачено складання доповіді на одну з обраних тем (або на тему, запропоновану студентом), які	20	22

	виходять за межі лекційного матеріалу. (Орієнтовні теми рефератів наведено у Додатку1).		
5	Підготовка до заліку	10	10
	Разом	58	62

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

7. Методи навчання

Програмою передбачено наступні методи навчання:

1) *лекції*, спрямовані на поглиблення теоретичних знань щодо методів психологічної та психотерапевтичної корекції найбільш розповсюджених психічних та психологічних порушень;

Контрольна робота представлена складанням реферату.

2) *консультація* – форма індивідуальної роботи студента із викладачем, спрямована на вирішення труднощів, які виникли під час вивчення лекційного матеріалу або за наявності бажання студента отримати більш поглиблене знання стосовно предмету навчальної дисципліни.

8. Методи контролю

Для студентів денного відділення

У якості **поточного контролю** передбачено оцінювання реферативної роботи.

У якості **контрольного семестрового заходу** передбачено складання *заліку*. *Залікова робота* є письмовою роботою, яка складається із тестових запитань.

9. Схема нарахування балів

Розподіл балів для денної форми навчання

Поточний контроль		Разом	Залік	Сума
Розділ 1	Розділ 2	40	60	100
20	20			

Студент є допущеним до підсумкового семестрового контролю за умови виконання самостійної роботи (мінімальна кількість балів 20).

У якості *поточного контролю* передбачено контроль за відвідуванням занять та оцінювання реферативної роботи.

Контроль за відвідуванням занять здійснюється випадковим чином 3 рази на семестр. Відвідування занять оцінюється максимально в 10 балів.

Реферат оцінюється у 10 балів (максимально) згідно із наведеними нижче критеріями оцінювання та надає можливість отримати заохочувальні бали до загальної суми балів, які отримано протягом семестру.

Критерії оцінювання реферата

Показник, що оцінюється	Критерії оцінювання
9-10	У доповіді повністю розкрито зміст обраної теми. Матеріал викладено логічно, послідовно, аргументовано, мова є грамотною, наявний науковий стиль викладення матеріалу, студент демонструє вільне володіння термінологічним апаратом дисципліни та матеріалом за темою. Студент вільно відповідає на додаткові питання за темою доповіді. Для

	підготування доповіді використано джерела з основної літератури та додаткового матеріалу або іншомовних джерел.
6-8	У доповіді повністю розкрито зміст обраної теми. Матеріал викладено логічно, послідовно, аргументовано, мова є грамотною, наявний науковий стиль викладення матеріалу, студент демонструє вільне володіння термінологічним апаратом дисципліни та матеріалом за темою. Студент має труднощі із формулюванням відповідей на додаткові питання за темою доповіді.
3-5	Зміст доповіді неповністю розкриває зміст обраної теми. Матеріал викладено із порушенням логіки або послідовності, мова є побутовою. Загалом присутнє володіння термінологічним апаратом дисципліни та матеріалом за темою. Студент має труднощі із формулюванням відповідей на додаткові питання за темою доповіді.
0-2	Доповідь не розкриває обрану тему. Студент не орієнтується у початковому матеріалі, який винесено на доповідь.

Семестровий контроль (залік) проводиться у письмовій формі під час сесії. Завдання побудовані у формі тестів. Загальна кількість – 30.

Критерії оцінювання залікової роботи

Тестові залікові завдання оцінюються у 60 балів (максимально) згідно із наведеними нижче критеріями оцінювання.

Критерії оцінювання тестової залікової роботи (30 завдань)

Бали	Критерії оцінювання
2 (+)	Повне співпадіння вказаної відповіді із ключем
0 (-)	Повне неспівпадіння вказаної відповіді із ключем

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	для заліку
50– 100	зараховано
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Варій М. Й. Психологія особистості / Підручник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. 608 с
2. Ануфрієва Н. М. Соціальна психологія: навч. посіб. для студентів ВНЗ / Н. М. Ануфрієва, Т. М. Зелінська, Н. О. Єрмакова. – Київ: Каравела, 2016. - 369 с.
3. Горецька О.В. Психологія сім'ї : навчальний посібник для студентів спеціальності «Практична психологія», «Початкова освіта» / Олена Горецька, Наталя Сердюк. – Бердянськ : Видавець Ткачук О.В., 2015. – 216 с.
4. Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В. Психологія спілкування: навчальний посібник. – Х.НФау, 2011 – 132 с.
5. Кручек В.А. Психолого-педагогічні основи міжособистісного спілкування :навчальний посібник/ В.А. Кручек. – К. : ДАКККіМ, 2010. – 273 с.
6. Людські стосунки : навч. посіб. / Винославська О.В., Малигіна М.П. – 2-ге вид. – К. :

Центр навчальної літератури, 2006. – 142 с.

7. Психологія міжособистісного спілкування: термінологічний словник з дисципліни для студентів денної та заочної форми навчання ступеня «Бакалавр» спеціальності 053 «Психологія» / укладач М.О.Марценюк. - Мукачево : МДУ, 2017. - 14 с.

8. Асмолов А.Г. Психология личности. М.: МГУ, 1990. 367 с.

9. Первин Л., Джон О. Психология личности. Теория и исследования. М., 2000. 607.

10. Психология личности в трудах отечественных психологов. СПб.: Питер, 2000

11. Самосознание и защитные механизмы личности: Хрестоматия. Самара: Изд. дом "БАХРАХ-М", 2000. 656 с.

12. Холл К., Линдсей Г. Теории личности. М., 1997.

13. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. СПб.: Питер, 1997.

Додаткова література

7. Бэрон Р., Ричардсон Д. Агрессия. СПб.: Питер, 1997. 336 с.

8. Дружинин В.Н. Экспериментальная психология. М., 1997.

9. Каплан Г.И., Сэдок Б. Клиническая психиатрия. В 2 т. Т. 1. М.: Медицина, 1994. 672 с.

10. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. М., 1975.

11. Маслоу А. Самоактуализация // Психология личности. Тексты. М.: МГУ, 1982. С. 108-117.

12. Нельсон-Джоунс Р. Теория и практика консультирования. СПб.: Питер, 2000. 464 с

13. Соколова Е.Т. Проективные методы исследования личности. М.: МГУ, 1980.

14. Шарп Д. Типы личности. Юнговская типологическая модель. СПб., 1996. 216 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <http://dspace.univer.kharkov.ua/>
2. <http://cel.univer.kharkov.ua/>
3. www.koob.ru

Орієнтовні теми рефератів для самостійної роботи студентів з курсу «Особистість та міжособистісна взаємодія»

1. Проблема особистості в системі сучасного наукового знання
2. Різні підходи до розуміння особистості в психології
3. Поняття «індивід» і його характеристика
4. Сутність і зміст поняття «індивідуальність»
5. Проблема співвідношення понять «особистість», «індивід», «індивідуальність»
6. Структурний і системно-структурний підходи до дослідження особистості
7. Темперамент: визначення та сфери прояву
8. Співвідношення темпераменту і характеру
9. Здібності особистості
10. Спрямованість особистості
11. Життєвий шлях особистості як простір розвитку особистості
12. Західні концепції життєвого шляху особистості
13. Події життєвого шляху і особистісні трансформації
14. Особистісний криза
15. Активність особистості
16. «Потреби потреби» і «потреби росту»
17. Способи особистісного поведінки
18. Мультирегуляторна модель особистості за Д.А. Леонтьєву
19. Самосвідомість особистості і його компоненти
20. Поняття Я-концепції
21. Структура Я-концепції і її характеристика
22. Функції Я-концепції
23. Розробка уявлень про Я-концепції В. Джеймсом
24. Я-концепція в уявленнях К. Роджерса
25. Я-концепція в теорії символічного інтеракціонізму Дж. Міда
26. Теорія «дзеркального Я. Ч. Кулі
27. Механізми психологічного захисту в психоаналітичній теорії
28. Розвиток Я-концепції
29. Критерії сформованості і процес формування особистості
30. Свобода особистості
31. Рушійні сили розвитку особистості в різних концепціях
32. Психоаналітична теорія особистості З. Фрейда
33. Аналітична психологія К. Г. Юнга
34. Індивідуальна психологія А. Адлера: ключові положення
35. Стель життя і типи особистості в теорії А. Адлера
36. Соціальний інтерес, творче Я і фікційний фіналізм в теорії А. Адлера
37. Его-теорія особистості Е. Еріксона
38. Соціокультурна теорія особистості К. Хорні
39. Основні положення біхевіорального напрямку
40. Реформа біхевіоризму Б. Ф. Скіннер
41. Теорія особистості з позиції схеми «стимул - реакція» (К. Халл)
42. Навчених моделювання (А. Бандура)
43. Теорія особистісних конструктів Дж. Келлі
44. Теорія поля Курта Левіна
45. Диспозиціональна теорія особистості Г. Олпорта
46. Факторна теорія особистості Х. Айзенка
47. Факторна теорія рис Р. Кеттела

48. «Велика п'ятірка чинників» як спосіб опису особистості
49. Гуманістична теорія особистості А. Маслоу
50. Характеристики самоактуалізуючої особистості по А. Маслоу
51. Феноменологічна теорія особистості К. Роджерса
52. Гуманістична теорія особистості Е. Фромма
53. Dasein-аналіз Л. Бінсвангера і М. Босса
54. Занедбаність і доля як підстави існування
55. Теорія особистості А. Ф. Лазурський
56. Теорія особистості В. Н. Мясичева
57. Теорія особистості К. К. Платонова
58. Теорія особистості А. Н. Леонтьєва
59. Теорія особистості С. Л. Рубінштейна
60. Вчення Б. Г. Ананьєва про людину

Завдання та система оцінювання самостійної роботи студентів денної форми навчання, які перебувають у відрядженні у зв'язку з академічною мобільністю

Види та зміст самостійної роботи	<p>Самостійна робота передбачає виконання таких видів самостійної роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вивчення лекційного матеріалу з тем курсу, що пропущено студентом за період перебування у відрядженні у зв'язку з академічною мобільністю. Лекційний матеріал, презентації та мультимедійні матеріали за кожною темою розміщено на сайті кафедри. Студенти самостійно вивчають матеріали курсу та проходять тестові завдання. - <i>тестові завдання</i> за Розділом 1 та за Розділом 2, які уявляють собою тести по 30 питань кожен з варіантами відповіді. Даний вид роботи спрямований на закріплення лекційного матеріалу або перевірку якості самостійного вивчення теоретичного матеріалу. Тестові завдання розміщено на сайті кафедри. Студенти виконують завдання висилають на сайт кафедри або викладача за адресою fedva2802@ukr.net. 						
Термін виконання	<p><i>тестові завдання</i> за Розділом 1 – друга декада жовтня для осіннього семестру; <i>тестові завдання</i> за Розділом 2 – перша декада грудня для осіннього семестру. <i>тестові завдання</i> за Розділом 1 – перша декада березня для весняного семестру; <i>тестові завдання</i> за Розділом 2 – друга декада квітня для весняного семестру. Конкретні дати встановлюються у календарі курсу на початку навчального семестру.</p>						
Форма контролю	<i>тестові завдання</i> за Розділом 1 та за Розділом 2						
Система оцінювання	<p><i>Тестове завдання</i> за Розділом 1 – 30 балів <i>Тестове завдання</i> за Розділом 2 – 30 балів</p> <p>Тестові завдання за розділами 1-2 оцінюються згідно із алгоритмом, що встановлений викладачем. Максимальна кількість балів, яку можливо отримати за виконання цих завдань, становить 60 балів.</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="text-align: center;">Бали</td> <td style="text-align: center;">Критерії оцінювання</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">1 (+)</td> <td>Повне співпадіння вказаної відповіді із ключем</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">0 (-)</td> <td>Повне неспівпадіння вказаної відповіді із ключем</td> </tr> </table>	Бали	Критерії оцінювання	1 (+)	Повне співпадіння вказаної відповіді із ключем	0 (-)	Повне неспівпадіння вказаної відповіді із ключем
Бали	Критерії оцінювання						
1 (+)	Повне співпадіння вказаної відповіді із ключем						
0 (-)	Повне неспівпадіння вказаної відповіді із ключем						